

Στο όρος των Άμωμων, στο πιο φιλικά βουνά της Αττικής, την Πεντέλη, γνωρίσαμε τον Γέροντα Πορφύριο. Αν και μας τον είχε συστήσει έμπειρος στην πνευματική ζωή, άλλα και γνώστης των πολύπλοκων προβλημάτων της σύγχρονης ζωής στον κόσμο Αγιορείτης Ηγούμενος, ξεκινήσαμε να βρούμε τον γέροντα στην Πεντέλη έχοντας κάποιες επιφυλάξεις. Ο πατήρ Πορφύριος ζούσε σε κάτι προχειροφτιαγμένα ή μισοεπισκευασμένα κελλάκια στο μετόχι της Μονής της Αγ. Τριάδος Πεντέλης, τον Άγιο Νικόλαο στα Καλίσια.

Για να φτάσεις εκεί, έπρεπε να αφήσεις το αυτοκίνητο σε ένα ξέφωτο κι έπειτα να περπατήσεις κάτι λιγότερο από μισή ώρα. Το μονοπάτι που οδηγούσε στο μοναστηράκι ξεκινούσε αρχικά στο ίσιωμα. Έπειτα όμως στένυε και περπατούσες στο φρύδι σχεδόν του βράχου. Κυκλάμινα συμπαραστέκονταν στον οδοιπορούντα για το μοναστήρι. Παρακάτω, αφού κατέβαινες μια κατηφόρα και διάβαινες μικρό ρυάκι, έμπαινες σε σκιερό πευκοδάσος για να ανηφορίσεις πάλι και αφού περάσεις δίπλα από χαλάσματα να βρεθείς σε ξέφωτο, όπου είχε χτιστεί πριν από διακόσια περίπου χρόνια το μικρό αυτό μοναστηράκι με το ξεγυμνωμένο σήμερα από τους σοβάδες του τρουλλωτό εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου.

Βαδίζοντας στο στενό μονοπάτι ξέκοβες σιγά-σιγά από την πολύβουη πόλη της Αθήνας των μηχανών και των ρύπων και, χωρίς να το πολυκαταλαβαίνεις, έμπαινες σ' έναν άλλο κόσμο. Τη μέρα ή πόλη από κάτω ξαπλωνόταν στη θολή της νωχέλεια. Τη νύχτα συχνά λαμπύριζαν μακριά τα φώτα. Στα Καλίσια όμως δεν είχε ηλεκτρικό. Κεριά και λίγα καντήλια στο εκκλησάκι την ώρα του Εσπερινού αχνοφώτιζαν τις εξίτηλες μορφές των Αγίων και τις γυμνές πέτρες. Πετρόλαμπα φώτιζε τα λίγα κελιά και το μικρό «αρχονταρίκι», πού το ζέσταινε το χειμώνα αυτοσχέδια σόμπα για καυσόξυλα. Μόνη «τεχνολογική» παρουσία έξω από τα κελιά: τεντωμένο σύρμα για κεραία ραδιοφώνου.

Το χειμώνα ό παπούλης φώλιαζε δίπλα στη σόμπα. Το καλοκαίρι περπατούσε έξω στο μικρό υψίπεδο με τα βράχια ή στα κηπάκια πού καλλιεργούσε στα χαμηλότερα απάγγια της Μονής. Όταν ό καιρός ήταν καλός εξομολογούσε στην εκκλησία. Τότε, όπως όταν πρωτοπήγαμε, περιμέναμε έξω στην αυλή, κάνοντας γνωριμίες με ανθρώπους που βλέπαμε για πρώτη φορά αλλά γρήγορα νιώθαμε μίαν απροσδόκητη φιλία και τρυφερότητα στην καρδιά μας. Ίσως και σαν συνδετικό στοιχείο να λειτουργούσε ή εσωτερική ανάγκη και κάποιος πόνος, που μας οδηγούσε όλους στα όρη όπου περιμέναμε τη βοήθεια.

Ή πρώτη συνάντηση με τον πατέρα Πορφύριο ήταν πολύ ήρεμη και φιλική. Χωρίς καμιά βλοσυρότητα ή κατήφεια, πού θα μπορούσε να φανταστεί κανείς ακούγοντας για γέροντα ασκητή.

Γαλήνιος και συγχαταβατικός, άκουγε αιχμηρές αποκαλύψεις των εσώτατων πτυχών της ψυχής, σαν να ήταν κοινές καθημερινές κουβέντες. Σαν να ήταν πράγματα πού ήξερε. Με την πρώτη γνωριμία όλες οι επιφυλάξεις διαλύθηκαν. Καμία απάνθρωπη αυστηρότητα. Μόνον φιλάδελφη αγάπη και συγχωρητικότητα.

Ακούει, προσεύχεται συνάμα με το κομποσκοίνι, ευλογεί και συγχωρεί. «Μεγάλο πράγμα ό πνευματικός», θα μας πει αργότερα. «Γι' αυτό στην Ορθοδοξία δεν υπάρχει απελπισία. Δεν υπάρχει αδιέξοδος. Γιατί υπάρχει ό πνευματικός, πού έχει τη χάρη να συγχωρεί. Να ελευθερώνει τους προστρέχοντες και εναποθέτοντες στο πετραχήλι του τα βάρη της ψυχής τους».

Το ιλαρό φως της δύσης μακριά στην Πειραιϊκή μαζί με το λόγο του Πορφύριου γαληνεύουν τις τρικυμισμένες καρδιές.

Στις πολλές αναβάσεις πού ακολουθούν, δειλινά ή πρωινά, νύχτες και μεσημέρια, κάθε φορά πού σφίγγεται ή καρδιά και μοιάζει ό ορίζοντας κλειστός κι ό δρόμος αδιέξοδος, κάθε φορά πού παίρνουμε το μονοπάτι με τις αιχμηρές πέτρες και τα γλυκόχρωμα κυκλάμινα, κάθε φορά ό παπούλης μας περιμένει και μας υποδέχεται για να ξεφορτώσει τα βάρη από τις καρδιές.

Ένα απογευματινό ανοιξιάτικο τον βρίσκουμε να φροντίζει τις φράουλες ξαπλωμένος σχεδόν στη γη. Διαλέγει φράουλες και μας προσφέρει να γευτούμε τους καρπούς της γης. Και κει κουβεντιάζουμε. Χωρίς πολλές συμβουλές και ηθικολογίες, τέμνει βαθιά την ψυχή και ρίχνει το βάλαμο της χάρης του Θεού. Ακτινοβολεί τέτοιες ώρες και λάμπει και χαίρεται σαν παιδί. Μας μιλάει έτσι απλά για την ευχή. Για την νοερά προσευχή. Άλλοτε, μας λέει και μας εξηγεί τη σημασία της Ευλογίας απ' τον ιερέα. Για το χειροφίλημα.

«Το χέρι του ιερέα» λέει με θαυμασμό και εκτίμηση. «Τι σπουδαίο πράγμα. Ε! Τι μυστήριο!»

Μιλάει άπλα και ταπεινά, τονίζοντας και επαναλαμβάνοντας πώς ξέρει πολύ λίγα γράμματα. «Τετάρτης δημοτικού» Κάποια βραδιά είχαμε συγκεντρωθεί μια ομάδα μαζί με έναν αγιορείτη. Νύχτωσε. Ό καιρός ήταν ανταριασμένος και απειλητικός. Όμως κοντά στον γέροντα και όσοι ακόμη δεν ήταν μαθημένοι στη σκοτεινή νύχτα της φύσης δεν ταράζονταν. Ό γέροντας μιλούσε για τη διαφορά της ταπεινοφροσύνης από το πλέγμα της κατωτερότητας.

«Ό ταπεινός», έλεγε, «δεν είναι μια προσωπικότητα διαλυμένη. Έχει συνείδηση της κατάστασης του, άλλα δεν έχει χάσει το κέντρο της προσωπικότητας του. Ξέρει την αμαρτωλότητά του, την μικρότητα του και δέχεται τις παρατηρήσεις του πνευματικού του, των αδελφών του. Λυπάται, άλλα δεν απελπίζεται. Θλίβεται, άλλα δεν εξουθενώνεται και δεν οργίζεται. Ό κυριευμένος από το πλέγμα κατωτερότητας εξωτερικά και στην αρχή μοιάζει με τον ταπεινό. “Αν όμως λίγο τον θίξεις ή τον συμβουλευσεις, τότε το αρρωστημένο εγώ εξανίσταται, ταράζεται, χάνει κι αυτή τη λίγη ειρήνη που έχει». Το ίδιο, έλεγε, συμβαίνει και με τον παθολογικά μελαγχολικό σε σχέση με τον μετανοούντα αμαρτωλό. «Ό μελαγχολικός περιστρέφεται και ασχολείται με τον εαυτό του και μόνο. Ό αμαρτωλός πού μετανοεί κι εξομολογείται βγαίνει από τον εαυτό του. Λυτό το μεγάλο έχει ή πίστη μας: τον εξομολόγο. Τον πνευματικό. Έτσι και το ‘πες στο γέροντα κι έλαβες τη συγχώρεση, μην γυρνάς πίσω». Λυτό το τόνιζε πολύ. Να μην ξαναγυρνά κανείς στα προηγούμενα, άλλα να προχωρεί. Μεγάλη σημασία έδινε επίσης στη νηστεία χωρίς ακρότητες και υπερβολές, άλλα υπογραμμίζοντας την καθαρική της σημασία.

Οι συζητήσεις, όμως, με τον π. Πορφύριο άγγιζαν ποικίλα θέματα. Μερικές φορές μάλιστα μας προκαλούσε έκπληξη με το πλάτος των ενδιαφερόντων του.

Ένα καλοκαιριάτικο απόγευμα βιαζόμασταν να φύγουμε. Του είπα τον λόγο: θα

πήγαιναμε να παρακολουθήσουμε μια συναυλία στο Ηρώδειο. Το ανέφερα έτσι σχεδόν επίτηδες για να δω τις αντιδράσεις του. Έμεινα κατάπληκτος Όταν και τον μουσουργό ήξερε και τον ερμηνευτή και μου μίλησε με πολύ εύστοχες παρατηρήσεις.

Ο Παπούλης της τετάρτης δημοτικού! Ρώτησα επίσης αυτούς πού πήγαιναν παλαιότερα από εμένα και ήξεραν περισσότερες λεπτομέρειες για τον Γέροντα, τι χρειαζόταν εκεί ή κεραία. Κι έμαθα ότι ο Γέροντας κάποτε καταγινότανε με την κατασκευή κάποιου είδους δέκτου με γαληνήτη κι ακουστικά. Του άρεσε εκτός από την καλλιέργεια της γης —με την οποία άλλωστε ή μεγάλη ήδη ηλικία του και ή ευαίσθητη υγεία του δεν του επέτρεπαν να ασχολείται για πολύ— να καταπιάνεται με τα τεχνικά. Ανέφερα κι όλος την δικής του έμπνευσης ξυλόσομπα, πού μας μάζεψε τις χειμωνιάτικες μέρες μετά την εκκλησία κι αρχίζαμε ατέρμονες συζητήσεις περιμένοντας την ώρα να μας δει έναν-έναν ο Γέροντας, ενώ ή κυρά-Χαρίκλεια (ή σημερινή γερόντισσα Πορφυρία), αδελφή του γέροντα, μας φρόντιζε με καφέ και κάθε άλλο κέρασμα. Μαζευόντουσαν εκεί αδελφωμένοι θεολόγοι, κληρικοί —Έλληνες και Σέρβοι— δικαστές, φιλόσοφοι, γιατροί, παιδαγωγοί, καθηγητές, φοιτητές και είχε μια ζεστασιά ή συντροφιά που και να έσβηνε ή σόμπα δεν θα το νοιώθαμε.

Συχνά ρωτούσαμε τον Γέροντα για αποφάσεις και επιλογές στη ζωή μας. Είχε πάντα μιαν απάντηση. Άλλοτε αναμενόμενη και άλλοτε αναπάντεχη. Δεν συνιστούσε παραίτηση και απομάκρυνση από τις δραστηριότητες. Κάθε άλλο. Επέμενε όμως, στον απλό και φυσικό τρόπο ζωής στην εξοχή. Έναν περίπατο στο βουνό το θεωρούσε σπουδαία ψυχαγωγία. Ο αείμνηστος Παναγιώτης Νέλλας τον ρωτούσε συχνά για τη «Σύναξη» κι έπαιρνε τη σωστή απάντηση.

Είναι γνωστό ότι ο πατήρ Πορφύριος είχε διορατικό και προορατικό χάρισμα. Πολλοί πήγαιναν να εξομολογηθούν και τους αποκάλυπτε τις πράξεις τους. Όμως το χάρισμα αυτό το χρησιμοποιούσε με μεγάλη διάκριση και για λόγους ποιμαντικούς, όταν ήταν αναγκαίο. Σπάνια, όταν ήταν σε καλή διάθεση και έκανε τους μακρινούς περιπάτους του για να ξεκουραστεί λίγο, ρωτούσε με κείνο το καλοκάγαθο χαμόγελο του για διάφορες τοποθεσίες από την πατρίδα κάποιου της συντροφιάς. Κι ενώ δεν είχε πάει ο ίδιος, τον διέκοπτε και συνέχιζε την περιγραφή. Αυτό το χάρισμα του προκαλούσε πολλές στενοχώριες. Πολλοί το παρεξηγούσαν και πήγαιναν σ' αυτόν χωρίς μετάνοια και πίστη στο Θεό, απλώς και μόνο από περιέργεια ή για να πληροφορηθούν τα μέλλοντα. Ο Γέροντας πολύ στενοχωριόταν σ' αυτές τις περιπτώσεις και φυσικά τηρούσε την ανάλογη στάση. Κάποτε όμως κι άνθρωποι πού ξεκινούσαν από τέτοιες «πονηρές» προθέσεις έβρισκαν στον Γέροντα την πίστη και τη σωτηρία τους. Άλλος πάλι πειρασμός ήταν κάποιοι αιρετικοί ή και πλανεμένοι (γλωσσολαλιές κλπ.) Ο Γέροντας ήταν κατηγορηματικός και απόλυτος σ' αυτές τις περιπτώσεις και διεχώριζε απερίφραστα τη θέση του, στηλιτεύοντας την πλάνη τους και καταδικάζοντας την αίρεση. Γιατί ο ίδιος τόνιζε πάντα την μόνη σωτήριο οδό, πού είναι ή Εκκλησία και

όχι κάποιες «προσωπικές» ή άλλου ανάλογου είδους «κινήσεις».

Ο πατήρ Πορφύριος πρόσφερε το λόγο της σωτηρίας και έδινε την ανάπαυση στις ψυχές απλά, χωρίς προκαθορισμένο πρόγραμμα, ομιλίες, «εκδηλώσεις» κλπ. Καθισμένος στα βράχια ή κατάχαμα μας αποκάλυπτε μυστήρια κι αλήθειες. Μιλώντας για τη μεγάλη σημασία πού έχουν οι μετάνοιες και δείχνοντας μας το σωστό τρόπο με τον όποιο πρέπει να γίνεται ή «μετάνοια», μας ερμήνευε τη σημασία της μετοχής του σώματος στην προσευχή και την ενότητα της ψυχοσωματικής υπόστασης του ανθρώπου. Μα εκείνο πού φυσικά τον έκαμε να λάμπει με παιδιάστικη χαρά ήταν να μιλάει για τη νοερά προσευχή. Με την καθαρή, λίγο αδύναμη, φωνή του και με χαριτωμένη χειρονομία, υπογραμμίζοντας, έλεγε αργά μιά-μιά τις λέξεις «Κύριε, ημών, Ιησού Χριστέ, ελέησόν με». Και πρόσθετε «Εμένα μου έδωσε τη χάρη ν' ασχοληθώ πολύ με αυτή την εργασία». Εργασία ονόμαζε την άσκηση του στην καρδιακή προσευχή. «Αυτή ή εργασία είναι πολύ χρήσιμη για όλους τους πιστούς. Καθαρίζει την ψυχή και κρατάει τον νου». Στις περισσότερες συζητήσεις κάτι θα έλεγε για την ευχή. Αργότερα, όταν είχε πρόχειρα εγκαταβίωσε στο Μήλεσι του Ωρωπού (πριν ακόμα ανεγερθούν τα κτήρια του Ησυχαστηρίου) ονειρευόταν την δημιουργία ενός χώρου κατάλληλου, πού θα αφιερωνόταν στην «εργασία αυτή».

Το σπουδαιότερο Όμως Έργο ετελεσιουργείτο μέσα στον άδυτο χώρο της ψυχής του καθενός. Κι αυτό μένει ερμητικά κλεισμένο, γνωστό μόνο στον Θεό και σ' αυτούς πού δέχονται την ευεργετική αύρα της θείας ενέργειας. Έτσι αυτά δεν λέγονται και δεν γράφονται. Όμως και οι άλλοι βλέπουν κάποτε συγκλονιστικές αλλαγές σε ανθρώπους πού μοιάζουν να έχουν φτάσει στο βάθος της αβύσσου• να μεταβάλλονται τώρα σε τέκνα φωτός.

Τα τελευταία χρόνια ήταν τις περισσότερες ώρες στο κρεβάτι. Άλλωστε, όλη τη ζωή του ήταν φιλάσθενος και αδύναμος. Αυτό όμως δεν τον εμπόδιζε να πηγαίνει συχνά, συχνότατα στο Άγιο Όρος και κάλλιστα στο δυσπρόσιτο τόπο του κελιού του. Ούτε τον εμπόδιζε από το να παλεύει συχνά με τους δαίμονες σώμα με σώμα, για να ελευθερώσει από τη δυναστεία του πονηρού τις ψυχές βασανισμένων ανθρώπων, που προσέτρεχαν ζητώντας τη βοήθεια του. Γαλήνιος πάντα, όταν δεν μπορούσε σχεδόν να μιλήσει, ευλογούσε από το κρεβάτι του και ψιθύριζε πώς μας σκέφτεται και προσεύχεται για μας.

Ο πατήρ Πορφύριος τώρα έφυγε για τον Ουρανό, περνώντας από την πύλη του ουρανού, το Άγιον Όρος. Κι από κει μας ευλογεί. Και εμείς κρατάμε στην καρδιά μας την ιερή ανάμνηση του πολύτιμη παρακαταθήκη.

Γαληνεύει ή ψυχή μας με την εικόνα εκείνη της πραότητας και της ειρήνης του κοντόσωμου με τον μαύρο μάλλινο σκούφο Γερούλη, πού ό Θεός εχαρίτωσε στους έσχατους τούτους καιρούς για να στηρίξει τις ψυχές των σημερινών ορθοδόξων.

Νίκος Ζίας

Στις 19-11 με το παλαιό

Αγαπητέ φίλε,

Με ρωτάς αν είναι αληθινό το νέο. Ναι, είναι. Ο γέροντας Εκοιμήθη στις 19-11 με το παλαιό. Τα τελευταία φύλλα του φθινοπώρου σκέπασαν τον τάφο, πού ο ίδιος είχε διαλέξει στα Καυσοκαλύβια. Ο φίλος πού μου τηλεφώνησε πρωί-πρωί μου είπε με λυγμούς:

«Ορφανέψαμε πάλι!».

Εσύ τώρα μπορεί να μου μιλήσεις για προσκόλληση ή εξάρτηση ψυχολογική. Φίλε, πιστεύω πώς ή εσωτερική ζωή κάθε ψυχής είναι κι ένα μυστήριο και ή σχέση της κάθε ψυχής με τον πνευματικό ή τον γέροντα ελέγχεται μόνο από τον Θεό και τον γέροντα.

Ο γέροντας εκοιμήθη. Μείναμε πράγματι ορφανοί. Ποιος θα μας καθοδηγεί τώρα; Ποιος θα προσανατολίζει το βλέμμα μας προς την «αλήθεια πού υπάρχει»; Εκοιμήθη ο γέροντας, πού του τηλεφωνούσες για να του πεις: «Πέσανε στίγματα στο αριστερό μου μάτι και δεν καλοβλέπω». Και σου 'λεγε: «Ναι, το βλέπω. Είναι από στενοχώρια• επηρέασε το δεξί μέρος του κεφαλιού και αυτό επηρέασε το αριστερό μάτι. Το βλέπει, εύχομαι, θα περάσει». Και περνούσε.

Ο γέροντας πού πήγαινες στο κελλάκι του να ξεφορτώσεις το βάρος της ψυχής σου κι εκείνος κοίταζε να σε διασκεδάσει. Σόι έλεγε: «Άνοιξε το κλουβί και παραμέρισε». Και κάνοντας νεύμα στο μικρό παπαγαλάκι του έλεγε μαλακά: «Έλα, έλα» Κι αυτό πηδούσε στο πάτωμα και προχωρούσε σιγά-σιγά προς το μέρος του. Πιανόταν από το ράσο του κι ανέβαινε ως το στήθος του. Κι εκεί άρχιζε να «χτενίζει» με το ράμφος του τα γένια του. Κι άλλες φορές το έπιανε και το έβαζε κάτω από τα γένια του κι εκείνο καθόταν ήσυχο εκεί. Η χράπ!!! με μια κίνηση το τοποθετούσε στο κεφάλι σου και σου έλεγε: «Δες στο τζάμι τι ωραίο στολίδι είναι στα μαλλιά σου».

Ο μεγάλος παπαγάλος φώναζε: «Γέροντα, ευλόγησον» «Γερόντισσα ευλογείτε» Άλλα όταν τον ξεχνούσαν στο μπαλκόνι το βράδυ φώναζε: «Πάππου, πάππου!» Και ο γέροντας έλεγε: «Φέρτε μέσα το πουλί, κρυώνει».

Όνειρευόταν να φτιάσει έναν κήπο και να τον κλείσει με δίχτυ, να βάλει μέσα εκεί πολλά πουλιά, να τα προφυλάξει από τις ντουφεκιές των κυνηγών, πού τα τρόμαζαν κι έφευγαν μακριά. Ανάσταινε τα φυτά και τις καρδιές. Φύτευε δέντρα και λουλούδια. Γνώριζε πολύ καλά τις καμέλιες και τις ανάγκες τους. Έλεγε: «Εγώ δεν θα ζήσω να τα δω, αλλά αφού θα τα βλέπετε σεις και τα παιδιά σας, είναι το ίδιο, σαν να τα βλέπω εγώ». Κι όταν είδα μια γυναίκα να ξεχερσώνει με δύναμη ένα κομμάτι γης, ο γέροντας εξήγησε: «Της είπα κάτι για τη ζωή της, της φανέρωσα και κάτι πράγματα για το χωριό της, πού δεν έχω δει ποτέ, κι αυτή ενθουσιάστηκε. Την είδε ο άντρας της με το τσεκούρι στο χέρι και τη ρώτησε τί έπαθε. “Άσε με, του είπε, δεν με νοιάζει τίποτα• μ’ αυτά πού άκουσα σήμερα, δεν με νοιάζει σου λέω τίποτα”». Κι ο γέροντας συμπλήρωνε: «Μ’ αρέσει να ενθουσιάζω τους ανθρώπους». Στερέωνε το παραλελυμένα γόνατα. Σου έδινε

συμβουλές για την υγεία. Σου έλεγε: «Να τρως γάλα με μέλι». “Η, «πες εκεί στο νοσοκομείο πού θα πας να εξετάσουν και το παχύ έντερο». Και αποδεικνυόταν πώς αυτό το σημείο έπασχε.

Μα απεκάλυπτε και άλλα λεπτά μυστικά και αθέατες πτυχές του πνευματικού κόσμου, με την ακρίβεια της εμπειρίας:

«Έ, παιδί μου, ξέρεις τι είναι ή αγάπη! Αυτά πού μπορεί να σου πει ό γέροντας, σου τα λένε και τα βιβλία. Όμως ο γέροντας, καθώς σου τα λέει, σου μεταδίδει και το βίωμα του• έτσι σε λίγο πας και συ κατά μόνας και προσεύχεσαι καθώς ό γέροντας. Η πνευματική ζωή είναι μυστήριο. Όπως ένας ληστής μπορεί να σου κακοποιήσει το σώμα, έτσι κι ένας πού έχει κακία μπορεί να σε κακοποιήσει στην ψυχή. Έκτος κι αν έχεις εσύ πολλήν αγάπη. Η αγάπη σε οχυρώνει, είναι σαν “μόνωση”. Δεν αφήνει την κακή δύναμη να σε φτάσει. Το πείσμα όμως γεννάει το πείσμα. Όταν μια μητέρα έχει αδυναμίες, ό,τι και να πει στο παιδί της, εκείνο θα πάει και θα κάνει αυτό πού του απαγορεύει. *Αν όμως ή μητέρα έχει πραότητα και αγάπη, το παιδί δεν θα το κάνει».

«Απαλά, χωρίς βία!» Αυτό ήταν μια επίμονη συμβουλή. Τον πνευματικό αγώνα να τον κάνεις απαλά, χωρίς βία. Να μην πολεμάς τις αδυναμίες σου, άλλα να τις μεταμορφώνεις σε δυνάμεις. «Όταν είναι σκοτάδι στο δωμάτιο, τι κάνεις; Πολεμάς να το διώξεις; Διώχνεται το σκοτάδι; Ανάβεις το φως και φεύγει το σκοτάδι. Η ψυχή έχει έναν ανθώνα κι έναν άγκαΟώνα. Μην καταγίνεσαι να ξεριζώνεις τ' αγκάθια, μόνο να ποτίζεις τον ανθώνα• όλο το νερό να το κατευθύνεις εκεί και τ' αγκάθια θα ξεραθούν».

«Αφήστε με να δω το γέροντα, να γλυτώσω από τα ναρκωτικά».

Το δεκαπεντάχρονο αγόρι ζητούσε τη λύτρωση του και τη βρήκε. Η ευλογία του παππούλη ήταν δύναμη απτή με άμεσα αποτελέσματα. Η κοπέλα πού ήλθε εκείνο το πρωί είχε φανερά τα σημάδια της ψυχασθένειας στην έκφραση και τη συμπεριφορά. Τη συνόδευε ή μητέρα της. Ο γέροντας καθιστός στο κρεβάτι του. Οι δυο γυναίκες μπήκαν μέσα μαζί με άλλους, πού ζητούσαν την ευλογία του. Η κοπέλα γονάτισε μπροστά του κι ά γέροντας άπλωσε το χέρι του πάνω στο κεφάλι της. Ευθύς ή κοπέλα άρχισε να φωνάζει με ακράτητη χαρά κι ενθουσιασμό: «Πάτερ Πορφύριε! Πάτερ Πορφύριεί Άγιε Πορφύριε!» κι έκλαιγε. Αλλά κατάπληκτοι είδαμε πώς έκλαιγε κι ό γέροντας και οι δυο τους φαίνονταν αποτραβηγμένοι σε μια κατάσταση από την οποία εμείς οι άλλοι είμαστε έξω. Αργότερα ή κοπέλα έλεγε: «Εγώ σήμερα γεννήθηκα. Εσείς δεν μπορείτε να το καταλάβετε, αλλά εγώ είμαι μιας μέρας μωρό».

«Οι ψυχικές ασθένειες είναι οι πιο εύκολες να θεραπευθούν», έλεγε ό γέροντας.

«Αν όλα τα συναισθήματα σου τα στρέψεις προς το Άγιο Πνεύμα, αγιάζονται. Με την ίδια δύναμη ό άγιος θεραπεύει και ό κακός σκοτώνει. Κατάλαβες; Γι' αυτά μιλάνε κι αυτοί οί θεόσοφοι. Λένε: “Άμα θέλεις, το κάνεις. Δυναμωσε τη θέληση”.

Μιλάνε όμως ανθρώπινα, στηρίζονται στις ανθρώπινες δυνάμεις. Δυναμώνουν τη θέληση, φορτσάρονται και κάποια στιγμή σπάζουν και ανισορροπούν. Ενώ εδώ, ό

τρόπος πού διδάσκει ή πίστη μας να εξαγιαζεσαι είναι ό φυσικός• έτσι όπως ταιριάζει στον άνθρωπο, κατά τη φύση του. Είναι Όλα γραμμένα στην Αγία Γραφή, άλλα δεν τα καταλαβαίνουμε. Πρέπει να μάθουμε να καταλαβαίνουμε την Αγία Γραφή. Οι ψυχικές ασθένειες θεραπεύονται με το θρησκευτικό συναίσθημα. Οι περισσότεροι σου λένε: “Κανείς δεν με θέλει, είμαι άχρηστος. Δεν με καταλαβαίνουν, δεν μ’ αγαπούν”. Αυτά είναι απ’ τον εγωισμό. Όταν στραφείς προς τον Θεό, δεν ζητάς τίποτα, δεν είσαι ό ανικανοποίητος άνθρωπος• είσαι με όλα ευχαριστημένος και με όλους. Αγαπάς τους άλλους και είσαι ευχάριστος».

Ξέρεις βέβαια, ότι ό γέροντας μιλούσε με κόπο και πόνους, λόγω των πολλών του ασθενειών. Γι’ αυτό μιλούσε επανειλημμένα για το ίδιο θέμα• έτσι συμπλήρωνε και αποσαφήνιζε.

Κάποτε μας διηγήθηκε, στη διάρκεια ενός ταξιδιού, για την επίσκεψη του σ’ εκείνα τα χωριά της Στερεάς. Για το πηγάδι που άνοιξαν με την υπόδειξη του σε ορισμένο μέρος και τ’ ονόμασαν «Το πηγάδι του παπά». Για τον γέρο, που βγήκε από τη συζήτηση μαζί του και είπε στο συγκεντρωμένο κόσμο ανοίγοντας τα χέρια με απορία: «Μου τα ‘πε όλα!» Το τι έγινε όταν ξεκίνησε ο γέροντας να φύγει. Μας είπε: «Τότε, αν υπήρχε κει ένας παράλυτος και γονατίζαμε όλοι και παρακαλούσαμε τον Κύριο, ό παράλυτος θα σηκωνόταν να περπατήσει. Έτσι θα γινόταν, το αισθάνομαι». Κι ευχόταν: «Είθε να μπούμε όλοι στην επίγειο, άκτιστη Εκκλησία, γιατί, αν δεν μπούμε σ’ αυτήν, δεν θα μπούμε και στην ουράνια».

Θυμάμαι σ’ εκείνο το ταξίδι πόσο φάνηκε ότι στο φωτισμένο βλέμμα του ό χρόνος είναι μόνο παρόν. Βρισκόμαστε στη Δωδώνη. Ό γέροντας: «Τί είπες Θ.; Από τις κινήσεις των φύλλων της ιερής δρυός καταλάβαινε ή μάντις και μάντευε; “Όχι, δεν μου τα λες καλά. Πίστευαν ότι, επειδή ή δρυς ήταν ιερή, μιλούσε με τα φύλλα της ψιθυριστά και ή μάντις άκουγε. Άλλα έτσι το ‘λεγαν. Στην πραγματικότητα μέσα στην ψυχή της έβλεπε όσα έλεγε. Έλεγε λόγια του πονηρού πνεύματος, έλεγε κι από καμιά αλήθεια. Λυτό όμως ήταν μεγάλη παραμυθία για τους τότε ανθρώπους.

Αργότερα, στα Γιάννενα, στην αίθουσα βυζαντινών εκθεμάτων, μπροστά σε μια εικόνα του Κυρίου: «Αυτή είναι πολύ ωραία εικόνα. Δείχνει πόσο αυτός ό άνθρωπος είναι μυστικός. Γιατί ό Κύριος ήταν και τέλειος άνθρωπος. Πρέπει να ξέρεις για να καταλάβεις. Και πρέπει να είσαι μυστικός για να ζωγραφίσεις έτσι. Να, δες τη διαφορά της μυστικής τάσεως από της απλής». Και πήρε ό γέροντας με το σώμα του και το κεφάλι του την ανάλογη στάση πού έδειχνε την αντίστοιχη ψυχική και... δεν περιγράφεται. Κι αργότερα δήλωσε πώς ή θεολογία των αρχαίων έχει σχέση με τη δική μας σήμερα. Κι αν καταλάβεις εκείνη, καταλαβαίνεις και τούτη καλύτερα.

Στις αυθόρμητες συζητήσεις, Όπου δεν τον πιέζαμε με ερωτήσεις και προβλήματα ατομικά, ανέσυρε από μέσα του παλαιά και νέα. Η Αγία Γραφή ήταν κείμενο μόνιμης αναφοράς του. Έλεγε: «Η Παλαιά Διαθήκη έχει θησαυρούς κι αυτή. “Θρους βογγυσμών ούκ αποκρυβήσεται”, λέει κάπου. Σκέπτομαι κάτι και το βρίσκω μετά γραμμένο. Μπορούμε να ενωθούμε, αν κάνουμε μυστική ζωή, χωρίς να λέμε

αυτά που λένε γι' αγάπη. Μπορούμε να ενωθούμε έτσι, αβίαστα, χωρίς προσπάθεια. Μπορούμε να ενωθούμε εδώ στην αλήθεια με τη μυστική ζωή, με έρωτα. Αυτός που αγαπά στέλνει καλή δύναμη. Η καλή δύναμη πάει πλούσια αλλά απαλά, σαν "Όρους", όπως το λέει ή Π.Δ. Γι' αυτό, πολύ χάρηκα που τη βρήκα αυτή τη λέξη. Μπορείς να στέλνεις δύναμη στον άλλο. Μπορείς να μάθεις να στέλνεις, είναι τέχνη». «Μάθετε τη μας!» «Μαθαίνετε αυτό;...

«Όταν κάποιος μπαίνει να εξομολογηθεί, τον "κοιτάζω". Όταν φεύγει, τον συνοδεύω με προσευχή, του στέλνω την αγάπη μου ως έξω, ώσπου να έλθει ο άλλος. Είναι καλύτερα να στέλνεις σιωπηλά την αγάπη σου, παρά να λες λόγια.

Τώρα θέλω να μου φέρετε το Άσμα Ασμάτων. Να το διαβάζουμε σιγά-σιγά και να λέμε. Έχει πολύ βάθος. Είναι ή μυστική ζωή. Είναι ο έρωτας». «Κάποιος έχει κάνει τη μετάφραση του, γέροντα».

«Έχει πετύχει όμως τις λέξεις; Πρέπει να έχει μυστική ζωή αυτός που θα μεταφράσει. Οι λέξεις εκείνες οι αρχαίες είχαν αξία. Είχαν βάρος. Τώρα τις ξεφτίσαμε, τις μικρύνουμε...

Μια κοπελίτσα μου έλεγε με πόνο: «Να, προσπαθώ να συγκεντρωθώ, να διαβάσω, αλλά ο Νίκος είναι δω, στο κεφάλι μου». Και ο μοναχός τι κάνει; Κάθεται στο σκαμνί του σκύβει, σφίγγεται να συγκεντρωθεί και λέει την ευχή για ν' αγαπήσει το Χριστό.

Αύτη την κοπελίτσα ποιος την έμαθε να βάζει το Νίκο στο κεφάλι; Ο έρωτας.

Είναι μοναχοί που αρχίζουν νωθρά, με βία. Και άλλοι που αρχίζουν με έρωτα χωρίς βία κι όλοι είναι χαρά. Κι αυτό μπορεί να γίνει με όλους. Και μ' αυτούς που έχουν κληρονομική επιβάρυνση και που έχουν εγκληματίσει ακόμη. "Άνθρωποι που εμείς μπροστά τους είμαστε άγγελοι. Κι όμως αυτοί μπορεί να γίνουν άγιοι».

Θυμάμαι τώρα, καθώς σου τα γράφω αυτά, που έλεγε επίμονα σε γονείς, που ρωτούσαν τι να κάνουν με τα παιδιά τους: «Να γίνεσθε άγιοι, τίποτε άλλο».

Έλεγε πώς υπάρχει μια ζωή αόρατη πολύ ισχυρή.

Ο «θρους» της Σοφίας Σολομώντος. «Ο θρους του ενός επηρεάζει την ψυχή του άλλου», έλεγε. «Συμβουλευείς μια μητέρα να μη μιλήσει στο παιδί της, όταν αντιδρά. Κι εκείνη το εφαρμόζει. Μέσα της όμως έχει "θρουν" αντιστάσεως και το παιδί αντιδρά. Αυτό που δεν εκφράζεται έχει συχνά περισσότερη δύναμη από τα λόγια!»

«Είναι καλύτερα να στέλνεις σιωπηλά την αγάπη σου, παρά να λες λόγια». Κάποτε επίσης είχε πει: «Δεν υπάρχει απόσταση. Να, κι όταν δε με βλέπεις, έρχομαι, έτσι όπως τώρα, που με βλέπεις και σ' ευλογώ».

Κι έτσι ήταν, φίλε μου. Ποτέ δεν μας στέρησε την αγάπη του' κι από κοντά κι από μακριά, τη νοιώθαμε να μας περιβάλλει. Και στο δωμάτιο του νοσοκομείου, τότε με το βαρύ έμφραγμα, μας την έστειλε σιωπηλά. Και χωρίς να ξέρει πώς είμαστε απ' έξω, στο διάδρομο, έστειλε καμία φορά και μας παρήγγελε να φύγουμε, διότι «μας αισθάνεται» και ή καρδιά του δεν θα άντεχε. Μετά απ' αυτό ήταν πολύ αδύναμος, ή φωνή του σωνόταν, δεν μπορούσε για πολύ να μιλά. Και τώρα που

Ξέρω πώς δεν πονάει, δεν υποφέρει, αλλά είναι ελεύθερος από κάθε περιορισμό, πώς θα θελα να τον ρωτήσω όλ' αυτά πού δεν τολμούσα να του θέσω, για να μην τον κουράσω. Αλλά σαν να τον ακούω: «Εγώ θα λέω κι από δώ, μα σεις θ' ακούτε;»
"Άνοιξε, γέροντα, τις ακοές μας"

Σε χαιρετώ με αγάπη.

Λ. Μ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΝΑΞΗ 1994

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com